

ötvenöt „eredeti” arcmást, a rangos, nemzetközi megmérettetésen résztvevő több mint kétezeröttszáz induló alkotásaiból válogatták. (Fia különben más képein is szerepel, így többek között a *Fekete-fehéren*, 2007.)

A középű terem emellett több szempontból is izgalmas lehet: Nyári egyrészt érdekes társadalmi jelenségeket mutat be az ide csoportosított vásznanon, másrészt olyan egyéneket, akik egy bizonyos embertípust jelenítenek meg. Benjamin például a fiatal generációs fellángolások képviselőinek megtestesítője. A kevesebb elemből felépített képeken alkalmazott „kép a képben” technika, valamint a feltűnő ékszerrek és egyéb kiegészítők magukra vonják a nézők tekintetét és folyamatosan elterelik a figyelmet magáról az emberről. Különösen jól érzékelhető ez a *Nem kínai vagyok, hanem taiwani* című vásznon (2011), melynek főhőse egy, a személytelen metropolisz fölé tornyosuló, magas toronyház teraszán álló fiatal ázsiai lány, aki magasba emeli bal kezének sérült, leukoplasztal beragasztott, vérző ujját, a jobb csuklóján pedig markáns, vastag fémkarórát, illetve szoroson feltekert, krokodilveretes nadrágszíjat visel. A *Wow, de jól felboncoltad magad!* (2009) történetét szintén a rendhagyó tárlatvezetésen ismerhettük meg: Nyári modellje itt közvetetten egy fiatal, gyönyörű nő, Y-alakú vágással a mellkasán. A lány, aki megihlette, öngyilkos lett, fotóját egy „nyomozás”, vagyis hírvadászat közben találta. A festmény létrejötté egy, „az én testem csakis az enyém, nem másé” szemlélettel rendelkező ember számára sokkoló információnak köszönhető: annak, aki életét veszti valamilyen balesetben, és korábban nem rendelkezett önmagáról, illetve nincs olyan családtagja, aki nyilatkozhatna a nevében, annak a felboncolását automatikusan elrendelheti a rendőrség, belső szerveit pedig egészségügyi létesítményeknek ajánlják fel. Ebben a teremben látható Nyári *Önarcképe és Izomagy – Önarcképe* (mindkettő 2010-ből) is. A self-portrait sorozat a felső teremben látható *Megtámadott egy ezüstmedve* című (2008), kisebb méretű munkájával kezdődött. Az ezüstmedve extrém támadási jelenetének riadt tekintetű áldozata idővel át- és átalakult, előbb beletörődő, narancsdzsekis Róbert Gidává, majd rúzsozott, erotikus szájakkal díszített rablókendőt viselő, önbizalomtól duzzadó szamurájja, míg végül – a 60. születésnapjára készített képén (*3D-ben a világ – Magyar szépség*, 2011) – csupas� hasú, borotvált mellkasú magyar szépséggé változott, aki a vörös rózsaszirmokkal teleszórt fürdőkád türkizkék, langymeleg vize fölött, 3 D-s szemüvegben lebegve próbálja átélni, mit érezhet egy Angelához hasonló, tizenhat éves lány az amerikai szépségben, miközben, mint egy elítélt, megadón emeli fel a kezét: ártatlan vagyok!

Sárréti Gergely

A néző részvételére épülő gyakorlat

Orosz Klára: *Pixelbuborék*

📍 Levendula üzlet, Pécs

📅 2012. március 23 – április 21.

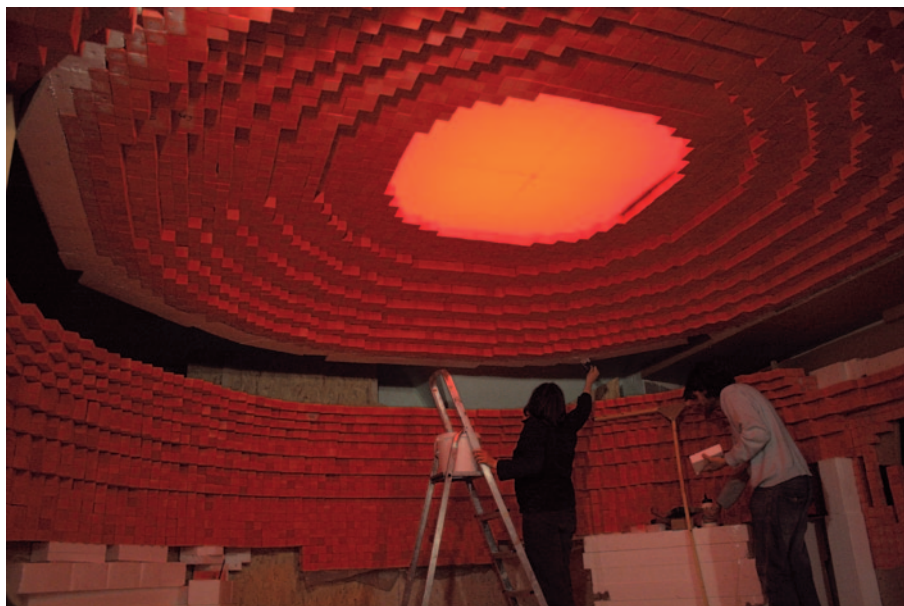
Magyarországon a *public art* kezdeményezések egyre gyakoribbak lettek az elmúlt évtized során, azonban ez a „nyilvános művészet” nagyban különbözik a tradicionális „köztéri művészet”-től.¹ Napjainkban a kortárs művészet nagyobb figyelemre tarthat számot a nyilvánosság közegében való terjeszkedésével és adaptálódásával. A helyspecifikus és a közösségi térben megvalósított műalkotás vagy esemény esetében a művész nagy fontosságot tulajdonít a nem szakmabeli befogadó aktív részvételének, a mű demokratizálódásának, hátat fordítva a hagyományos múzeumi helyszínek és a művészetorientált fogyasztói rétegnek. OROSZ KLÁRA munkásságában meghatározó momentum a néző részvétele; munkássága a kollektív szemléletre épít, fontos számára a néző bevonása, tudatos aktivizálása. Installációi nem mindig illeszthetők a helyspecifikus mű kereteibe. Legutóbbi, *Pixelbuborék* című munkája szinte bárhol felépíthető, ahol egy kisebb, körülbelül 15 négyzetméternyi, négyzet alaprajzú teret ki lehet alakítani. A mű ezúttal egy használaton kívüli üzlethelyiségben, a Levendula üzletben volt megtekinthető.

A galéria falain belüli interakciós kísérletek Orosz Klára korábbi installációira is jellemzőek voltak. A *Meat Channel* (2003), *Relax* (2005) és a *Konténer* (2006) című munkáknál a plasztika a saját belső terébe „vonzza” a nézőt; a különféle anyagok (matrac, szilikongumi, szivacs) kipróbálásra, belefekvésre, megtapasztalásra csábítanak. Az *Urban Gardens* (2007) és a *Falkamodul* (2009) plasztikák variáns elemeiből állnak össze (puha, könnyen tolató, alakítható darabok, pl. műfűvel beborított hullámos formai kialakítású faplasztikák [*Urban Gardens*], vagy

¹ A két elnevezés magyar viszonylatban máig vita tárgya, viszont a nemzetközi értelmezésben a *public art* terminológiába minden mű idetartozik, ami a múzeumi intézményrendszeren kívülre esik. Suzanne Lacy használja először a *new genre public art* fogalmát 1994-ben a *Mapping The Terrain: New Genre Public Art* című könyvében azokra a műalkotásokra, amelyek a nyilvános tereken változásokat hoztak a 90-es évektől.

OROSZ KLÁRA
Pixelbuborék, 2012 (építési folyamat) © Fotó: Orosz Klára

OROSZ KLÁRA
Pixelbuborék, 2012 (építési folyamat) © Fotók: Orosz Klára, Rádóczy László

OROSZ KLÁRA
Pixelbuborék, 2012 © Fotó: Kalmár Lajos

különböző műszörmékkal bevont habszivacs idomok [*Falkamodul*]), melyeket a látogatók rendezhetnek be és mozgathatnak, ezáltal szociális miliővé alakítva át a kiállítóteret. A néző bevonására tett kísérlet rendhagyó helyzetet hoz létre a galéria környezetén belül: a művek nem a konvencionális módon vannak bemutatva, „kitéve” a befogadó előtt, hanem funkcionális szerepet töltenek be.

A partícipatív kísérlet maga a műalkotás (ahogy azt Orosz doktori disszertációjában is ismer-teti),² a befogadó aktívan részt vesz, interve-niál a művészeti tárgyban, ugyanakkor meg is változtathatja azt. A gyakorlat megszünteti a befogadó hagyományos „képnézegető” szere-pét, azaz megszűnik a határ néző és résztvevő, fogyasztó és termelő közt. Megszűnik a spek-tákulum külsődlegessége (Guy Debord szín-házelméleti hasonlatával élve), a szemlélődés folyamata, amely látszat-kontempláció során a néző elválasztódik önnön lényegétől, saját akti-vitásától.³ A partícipatív gyakorlat kommuniká-ciót és interakciót hoz létre a műtárgy és a néző közt a művészeti térben, átlépve ezzel a *high culture*, a magaskultúra tradicionális szabályait. A kiállított produktum egyúttal egy létrehozási folyamatként is érthető – az alkotóművész-néző viszonya közvetlen dialógusra épül, azaz a létrehozó-szemlélő szerepe tudatosan felcseré-lődik, hatnak egymás pozíciójára.

Orosz projektjei közül az egyik legszemléle-tesebb példa a fentiekre a Pécsen 2010-ben megrendezett *In Between* című művészeti prog-ramban⁴ bemutatott *3D Logo* performansa. Négy köbméternyi, öt centiméteres piros poliur-etán kockát ömlesztett a város négy különböző terére, ahol az arra járók kedvük szerint csatla-kozhattak a projekthez – az elemeket építhet-ték, dobálhatták, belefeküdhetnek stb. Az akció – amellet, hogy egy szociális közeget alakított ki – tulajdonképpen egy kísérleti koncepcióra épült, amellyel a sokféle habitust és a reakciók különbségeit lehetett vizsgálni. Ugyanílyen fon-tos volt azonban a közösségtudat, a résztvevők közötti személyes és kollektív megélt élménye is. A műalkotás formailag és szellemileg illékony volt: alkotóik „hazavihették” a kockaelemeket, változtathatták, bármit kialakíthattak belőlük. Ugyanebből a negyvenezer habszivacs kocka-elemből épült fel a *Pixelbuborék* a pécsi sétáló-utcában lévő *Levendula* üzletben. A koncepció hasonló az *Urban Gardens*, a *Relax* vagy a *Kon-téner* munkákhoz, ahol az objekt saját organikus

² http://www.art.pte.hu/files/tiny_mce/File/dla/2012/ertekezesOK.pdf

³ Jacques Rancière: *A felszabadult néző*. Ford. Erhardt Miklós, In: *A felszabadult néző*. Műcsarnok Kiadó, Budapest, 2011

⁴ *In Between: Displaced Harmonies / Dissonant States*, 2010. szeptember 23. és október 7. között, a Közlelési Művészeti Egyesület szervezésében. Kurátorok: Christian Gracza és Allan Siegel, <http://vimeo.com/16562120>

belső terébe invitál: puha és kényelmes felülettel nyugalmat, kikapcsolódást kínál a látogatók számára. Itt egy gömbben találhatta meg nyugalmát a néző, ahol a különböző generációk más-más módon próbálták ki a meditatív atmoszférájú teret. A frekvenciált helyen (Király utca, a belváros szíve) lévő installációt már messziről látni lehetett, az üzlethelység kirakataiból be lehetett kukucskálni a mű „gyomrába.” A gömb mennyezetén világító, halovány vörös-sárga fény tovább segítette a relaxációt. A mű spontán párhuzamba hozható olyan nemzetközi példákkal, mint ERNESTO NETO tavaly Buenos Airesben (Faena Arts Center) kiállított interaktív hálós-szövevényes műve, amelynek bonyolult, ingatag folyosójába ugyancsak „csatlakozhattak” a galéria látogatói (*Crazy Hyperculture in the Vertigo of the World*),⁵ vagy ANISH KAPOOR a párizsi Grand Palais-ben bemutatott grandiózus installációja (*Leviathan*) a Monumenta 2011 szervezésében.⁶ Utóbbival annak óriási méretei miatt nehéz bármit is

5 <http://www.designboom.com/weblog/cat/10/view/19301/ernesto-neto-crazy-hyperculture-in-the-vertigo-of-the-world.html>

6 <http://www.designboom.com/weblog/cat/10/view/14562/anish-kapoor-monumenta-2011-leviathan.html>

párhuzamba vonni, ugyanakkor Orosz Klára műve koncepciójában szinte azonos vele: a *science fiction* világot idéző belső tér olyan érzetet kelt a látogatóban, mintha egy ismeretlen dimenzióban találná magát.

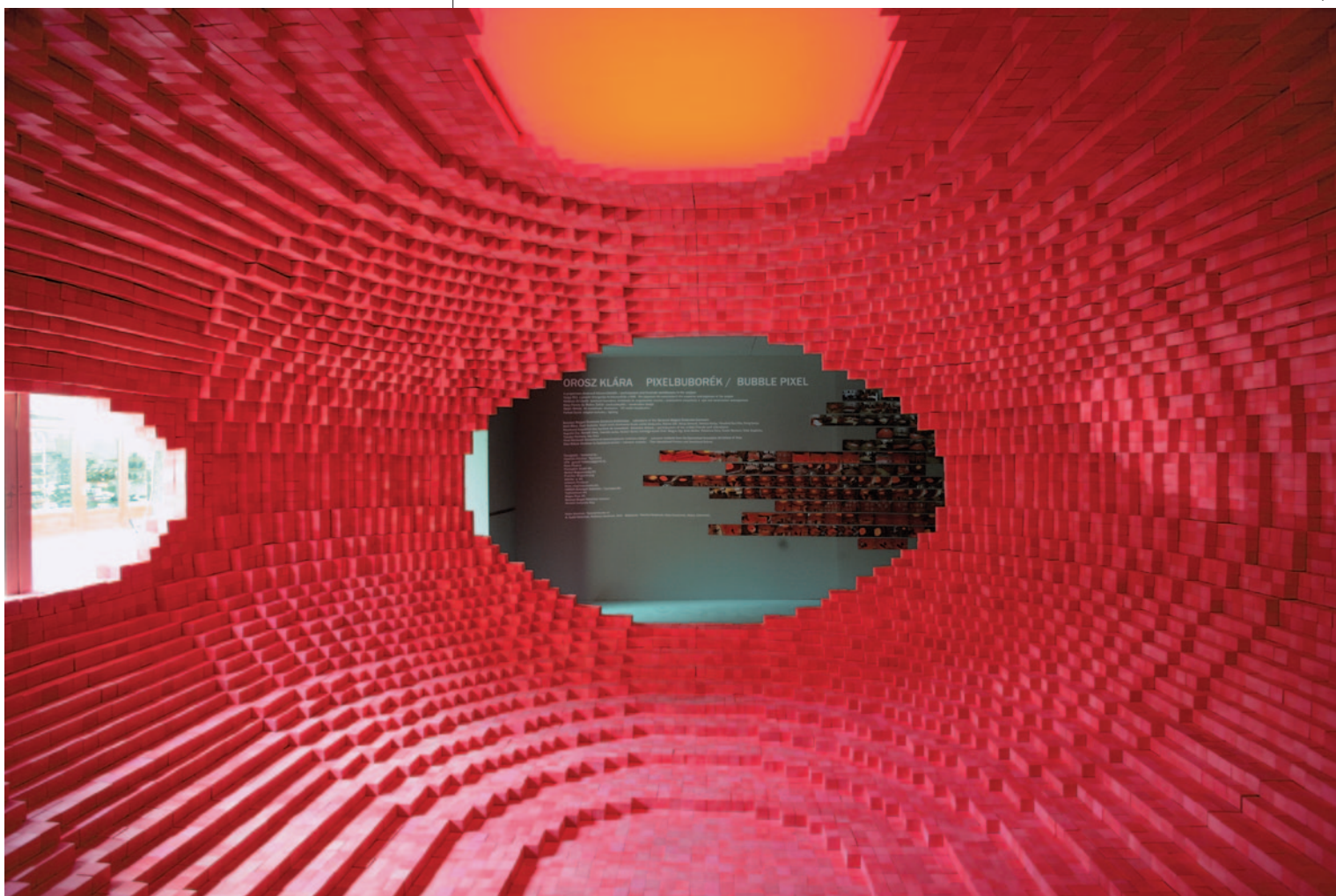
A *Pixelbuborék* kockáinak kivitelezésében, ragasztásában és összeépítésében, valamint az üzlethelységben felépített vázszerkezet kialakításában építészek, szakemberek, diákok, a művész ismerősei, továbbá a Baranya Megyei Önkéntes Centrum által delegált önkéntesek vettek részt. A közös munka, a kollaboráció megjelent a mű megszerkesztésénél, felépítésénél, de a mű bemutatásánál, „funkcióba” vételénél is.

A partícipatív és a kollaboratív alkotási szemlélet elkerülhetetlenül megkérdőjelezi a művész autoritását. BORIS GROYS elképzelései szerint az alkotónak nem feltétlenül kell kötődnie szerzői pozíciójához, ha a műalkotás elengedhetetlen feltétele a részvétel és az együttműködés. Az alkotóművész egy ilyen munkánál különös nagyvonalúsággal fordul a néző felé, kinek szerepe megváltozik a művel való kapcsolata folytán: nemcsak interaktív viszonyba kerül vele, hanem részesévé is válik annak. Mutatis mutandis, a mű semmit nem jelent a néző jelenléte és részvétele nélkül. A szerzőség megosztódik a partícipativitás mód-szereivel, valamint elmosódnak a megkülönböztető határok a mű, a néző és a művész között.

Orosz Klára művészetében fontos momentum a befogadók kommunikációja a művel. Műveivel nem a művészet szakmai rétegeit célozza meg, hanem a nem-beavatottakat, a laikusokat, az utca embereit. A múzeumok és a galériák falain belül kiállított művészeti tartalmak a nem szakmabeliek többségének számára érthetetlenek, ezáltal a művészet egyre jobban eltávolodik a közönségtől.

Orosz Klára ezzel szemben az alkotómunkában és a befogadásban is a kollektív stratégiára épít, ahol a siker érdekében ki kell törni a galériák fehér falai közül a nyilvános térbe, a forgalmasabb közterületekre.

OROSZ KLÁRA
Pixelbuborék, 2012 © Fotó: Kálmár Lajos

ART MARKET 2012 | BUDAPEST

NEMZETKÖZI KORTÁRS
KÉPZŐMŰVÉSZETI VÁSÁR

Időpont: 2012. november 8-11.
Helyszín: Budapest, Millenáris

„Az Art Market Budapest nem csupán művészeti vásár, hanem olyan találkozóhely is egyben, ahol a szakma és a látogatók megtekinthetik és megvitathatják Közép- és Kelet-Európa művészetét, amely fejlett és szofisztikált, de sokak számára még felfedezésre vár.”

Nicola Trezzi,
a Flash Art Magazine szerkesztője,
a Prágai Biennálé kurátora,
az Art Market Budapest kuratóriumának tagja

|| MÉG.TÖBB.KORTÁRS ||

www.artmarketbudapest.hu | www.facebook.com/ArtMarketBudapest
info@artmarketbudapest.hu

<p>Edward Kienholz <i>Five Car Stud</i></p> <ul style="list-style-type: none"> LOUISIANA MUSEUM FOR MODERNE KUNST www.louisiana.dk HUMLEBÆK 2012. 06. 06 – 10. 21.
<p>NEW NORDIC – Identity & Architecture</p> <ul style="list-style-type: none"> LOUISIANA MUSEUM FOR MODERNE KUNST www.louisiana.dk HUMLEBÆK 2012. 06. 29 – 10. 21.
<p>Észtország</p> <p>Undiscovered Masterpieces. Russian Art from the Collections of the Baltic Countries</p> <ul style="list-style-type: none"> KUMU www.ekm.ee TALINN 2012. 03. 22 – 08. 12.
<p>Finnsország</p> <p>Georgia O'Keeffe</p> <ul style="list-style-type: none"> TENNISPALATSI www.taidemuseo.fi HELSINKI 2012. 06. 08 – 09. 09.
<p>Eyeballing! / The new forms of comics</p> <ul style="list-style-type: none"> KIASMA www.kiasma.fi HELSINKI 2012. 03. 09 – 09. 09.
<p>Camouflage / Contemporary art and design intertwine in Camouflage.</p> <ul style="list-style-type: none"> KIASMA www.kiasma.fi HELSINKI 2012. 06. 15 – 10. 07.
<p>Franciaország</p> <p>Yutaka Takanashi</p> <ul style="list-style-type: none"> FONDATION HENRI CARTIER-BRESSON www.henricartierbresson.org PÁRIZS 2012. 05. 10 – 07. 29.
<p>Chiharu Shiota <i>Labyrinth of Memory</i></p> <ul style="list-style-type: none"> LA SUCRIÈRE www.lasucriere-lyon.com LYON 2012. 05. 03 – 07. 31.
<p>Turbulence</p> <ul style="list-style-type: none"> ESPACE CULTUREL LOUIS VUITTON www.louisvuitton.com/espaculturel PÁRIZS 2012. 06. 21 – 09. 16.
<p>Histoires de voir: Show and Tell</p> <ul style="list-style-type: none"> FONDATION CARTIER www.fondation.cartier.com PÁRIZS 2012. 05. 15 – 10. 21.
<p>Buren, Merz, Rutault <i>L'œuvre et ses archives.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> CAPC MUSÉE D'ART CONTEMPORAIN DE BORDEAUX www.capc-bordeaux.fr CHÂTEAU-GONTIER 2012. 02. 09 – 12. 09.
<p>Hollandia</p> <p>Martin Roemers <i>The Eyes of War</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ROTTERDAM KONSTHAL www.kunsthal.nl ROTTERDAM 2012. 05. 03 – 08. 26.

<p>William Eggleston <i>Before Color</i></p> <ul style="list-style-type: none"> NEDERLANDS FOTOMUSEUM www.nederlandsfotomuseum.nl ROTTERDAM 2012. 06. 16 – 08. 26.
<p>Chino Otsuka <i>A World of Memories</i></p> <ul style="list-style-type: none"> HIUS MARSEILLE / FOUNDATION FOR PHOTOGRAPHY www.huismarseille.nl AMSZTERDAM 2012. 06. 09 – 09. 09.
<p>'Topsy Turvy, Long live the upside-down world!'</p> <ul style="list-style-type: none"> DE APPEL ARTS CENTRE www.deappel.nl AMSZTERDAM 2012. 05. 25 – 09. 23.
<p>Izrael</p> <p>Eugene Atget <i>As Paris Was</i></p> <ul style="list-style-type: none"> THE ISRAEL MUSEUM www.imjnet.org.il JERUZSÁLEM 2012. 03. 23 – 06. 30.
<p>Third Show: The Urban Condition – Works from the Israel Museum, Jerusalem</p> <ul style="list-style-type: none"> THE ISRAEL MUSEUM www.imjnet.org.il JERUZSÁLEM 2012. 03. 22 – 07. 31.
<p>Írország</p> <p>Anri Sala <i>1395 Days Without Red, 2011</i></p> <ul style="list-style-type: none"> IRISH MUSEUM OF MODERN ART www.imma.ie DUBLIN 2012. 05. 31 – 07. 15.
<p>Lengyelország</p> <p>Dmitry Gutov <i>Selected video works</i></p> <ul style="list-style-type: none"> GDANSK CITY GALLERY www.ggm.gda.pl GDANSK 2012. 05. 11 – 07. 08.
<p>Art Everywhere – The Academy of Fine Arts in Warsaw 1904–1944</p> <ul style="list-style-type: none"> ZACHĘTA NARODOWA GALERIA SZTUKI www.zacheta.art.pl VARSÓ 2012. 06. 05 – 08. 16.
<p>Theatre of life</p> <ul style="list-style-type: none"> CENTRE OF CONTEMPORARY ART ZNAKI CZASU http://csw.torun.pl TORUN 2012. 05. 18 – 09. 16.
<p>Luxemburg</p> <p>Canja Iveković <i>Waiting for the revolution</i></p> <p>Emily Bates <i>The sky is glowing with the setting sun</i></p> <p>Filipa César <i>1975</i></p> <p>Simon Evans <i>How to be alone when you live with someone</i></p> <p>Steven C. Harvey <i>Vehicles</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MUDAM LUXEMBOURG www.mudam.lu LUXEMBOURG 2012. 06. 12 – 09. 16.

<p>Nagy-Britannia</p> <p>Doris Salcedo</p> <ul style="list-style-type: none"> WHITE CUBE (MASON'S YARD) www.whitecube.com LONDON 2012. 05. 25 – 06. 30.
<p>Cyprien Gaillard John Garrard</p> <ul style="list-style-type: none"> MIDDLESBROUGH INSTITUTE OF MODERN ART www.visitmima.com MIDDLESBROUGH 2012. 03. 01 – 07. 01.
<p>Sean Scully <i>Change and Horizontals</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MIDDLESBROUGH INSTITUTE OF MODERN ART www.visitmima.com MIDDLESBROUGH 2012. 03. 02 – 07. 13.
<p>Out of Focus: Photography</p> <ul style="list-style-type: none"> SAATCHI GALLERY www.saatchi-gallery.co.uk LONDON 2012. 04. 25 – 07. 22.
<p>Eric Baudelaire <i>The Anabasis of May and Fusako Shigenobu, Masao Adachi and 27 Years Without Images</i></p> <ul style="list-style-type: none"> GASWORKS www.gasworks.org.uk LONDON 2012. 05. 11 – 07. 22.
<p>David Claerbout <i>the time that remains</i></p> <ul style="list-style-type: none"> PARASOL UNIT http://www.parasol-unit.org/ LONDON 2012. 05. 31 – 08. 10.
<p>Migrations / Journey into British Art</p> <ul style="list-style-type: none"> TATE BRITAIN www.tate.org.uk LONDON 2012. 01. 31 – 08. 12.
<p>British Design 1948–2012 / Innovation in the Modern Age</p> <ul style="list-style-type: none"> V&A www.vam.ac.uk LONDON 2012. 03. 31 – 08. 12.
<p>Bauhaus: Art as Life</p> <ul style="list-style-type: none"> BARBICAN – ART GALLERY http://www.barbican.org.uk LONDON 2012. 05. 03 – 08. 12.
<p>Island Stories: Fifty Years of Photography in Britain</p> <ul style="list-style-type: none"> V&A www.vam.ac.uk LONDON 2012. 03. 16 – 09. 19.
<p>Transformation and Revelation: Gormley to Gaga. UK design for performance 2007–2011</p> <ul style="list-style-type: none"> V&A www.vam.ac.uk LONDON 2012. 03. 17 – 09. 30.
<p>Kitty and the Bulldog: Lolita fashion and the influence of Britain</p> <ul style="list-style-type: none"> V&A www.vam.ac.uk LONDON 2012. 04. 23 – 2013. 01. 27.

<p>Németország</p> <p>7th Berlin Biennale</p> <ul style="list-style-type: none"> www.berlinbiennale.de BERLIN 2012. 04. 27– 07. 01.
<p>Building the Revolution: Soviet Art and Architecture 1915–1935</p> <ul style="list-style-type: none"> MARTIN-GROPIUS-BAU www.gropiusbau.de BERLIN 2012. 04. 05 – 07. 09.
<p>Oh, My Complex. On Unease at Beholding the City</p> <ul style="list-style-type: none"> WÜRTTEMBERGISCHER KUNSTVEREIN STUTTGART www.wkv-stuttgart.de STUTTGART 2012. 05. 17 – 07. 29.
<p>the name is BURROUGHS – Expanded Media</p> <ul style="list-style-type: none"> ZKM / MUSEUM FÜR NEUE KUNST www.zkm.de KARLSRUHE 2012. 03. 24 – 08. 12.
<p>Anthony McCall <i>Five minutes of pure sculpture</i></p> <ul style="list-style-type: none"> HAMBURGER BAHNHOF – MUSEUM FÜR GEGENWART www.hamburgerbahnhof.de BERLIN 2012. 04. 20 – 08. 12.
<p>Choreographie der Massen. / Im Sport. Im Stadion. Im Rausch</p> <ul style="list-style-type: none"> AKADEMIE DER KÜNSTE www.adk.de BERLIN 2012. 6. 06 – 08. 12.
<p>The lunatics are on the loose ... – EUROPEAN FLUXUS FESTIVALS 1962–1977</p> <ul style="list-style-type: none"> AKADEMIE DER KÜNSTE www.adk.de BERLIN 2012. 07. 13 – 08. 12.
<p>The State of Image. The Media Pioneers Zbigniew Rybczynski and Gábor Bódy</p> <ul style="list-style-type: none"> ZKM / MUSEUM FÜR NEUE KUNST www.zkm.de KARLSRUHE 2012. 01. 28 – 08. 19.
<p>Alfredo Jaar <i>The way it is. An Aesthetics of Resistance</i></p> <ul style="list-style-type: none"> NGBK (NEUE GESELLSCHAFT FÜR BILDENDE KUNST) http://ngbk.de BERLIN 2012. 06. 15 – 08. 19.
<p>Larry Clark</p> <ul style="list-style-type: none"> C/O BERLIN www.co-berlin.com BERLIN 2012. 05. 26 – 08. 22.
<p>Faktor, Robakowski, Sandfort, Walther – Pioneers of the Social Media</p> <ul style="list-style-type: none"> ZKM / MUSEUM FÜR NEUE KUNST www.zkm.de KARLSRUHE 2012. 06. 15 – 09. 09.
<p>DOCUMENTA (13)</p> <ul style="list-style-type: none"> http://d13.documenta.de KASSEL 2012. 06. 09 – 09. 16.

<p>Alfredo Jaar <i>The way it is. An Aesthetics of Resistance</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ALTE NATIONALGALERIE www.smb.spk-berlin.de BERLIN 2012. 06. 15 – 09. 16.
<p>Alfredo Jaar <i>The way it is. An Aesthetics of Resistance</i></p> <ul style="list-style-type: none"> BERLINISCHE GALERIE www.berlinischegalerie.de BERLIN 2012. 06. 15 – 09. 17.
<p>Jeff Koons</p> <ul style="list-style-type: none"> SPRENGEL MUSEUM www.sprengel-museum.com HANNOVER 2012. 06. 20 – 09. 23.
<p>Diane Arbus</p> <ul style="list-style-type: none"> MARTIN-GROPIUS-BAU www.gropiusbau.de BERLIN 2012. 06. 22 – 09. 23.
<p>Cy Twombly <i>The School of Fontainebleau</i></p> <ul style="list-style-type: none"> HAMBURGER BAHNHOF – MUSEUM FÜR GEGENWART www.hamburgerbahnhof.de BERLIN 2012. 04. 04 – 10. 07.
<p>Olaszország</p> <p>American Dreamers – Reality and Imagination in Contemporary Art</p> <ul style="list-style-type: none"> CENTRO DI CULTURA CONTEMPORANEA STROZZINA www.strozzina.org FIRENZE 2012. 03. 09 – 07. 15.
<p>Kaarina Kaikkonen <i>Towards Tomorrow</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MAXXI www.fondazionemaxxi.it RÓMA 2012. 04. 14 – 07. 15.
<p>Plamen Dejanoff <i>The Bronze House</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MAMBO www.mambo-bologna.org BOLOGNA 2012. 06. 01 – 09. 09.
<p>Oroszország</p> <p>Leonid Sokov <i>Point of View</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MOSCOW MUSEUM OF MODERN ART www.mmoma.ru MOSZKVA 2012. 05. 04 – 07. 01.
<p>Touch the Music</p> <ul style="list-style-type: none"> GARAGE: CENTER OF CONTEMPORARY ART http://garagecc.com/eng MOSZKVA 2012. 06. 28 – 07. 24.
<p>Románia</p> <p>PUNK, ASH and HOLOCAUST – Participants: Punk Movement from Craiova, Cristian Comosteanu, Romeo Tiberiade</p> <ul style="list-style-type: none"> CLUB ELECTROPUTERE www.clubelectroputere.ro CRAIOVA 2012. 05. 25 – 07. 06.
<p>BUCHAREST BIENNALE 5 – Tactics for the here and Now</p> <ul style="list-style-type: none"> http://bucharestbiennale.org/ BUKAREST 2012. 05. 25 – 07. 22.

<p>SubREAL <i>Retrospect</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MNAC www.mnac.ro BUKAREST 2012. 05. 31 – 09. 30.
<p>Spanyolország</p> <p>Hans Haacke <i>Castle in the air</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MUSEO NACIONAL CENTRO DE ARTE REINA SOFIA www.museoreinasofia.es MADRID 2012. 02. 15 – 07. 23.
<p>Centre International de Fotografia Barcelona (1978–1983)</p> <ul style="list-style-type: none"> MUSEU D'ART CONTEMPORANI DE BARCELONA www.macba.es BARCELONA 2012. 01. 26 – 08. 22.
<p>The Inverted Mirror: Art from the Collections of "Ia Caixa" Foundation and MACBA</p> <ul style="list-style-type: none"> GUGGENHEIM MUSEUM BILBAO www.guggenheim-bilbao.es BILBAO 2012. 01. 31 – 09. 02.
<p>Rosemarie Trockel <i>a cosmos</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MUSEO NACIONAL CENTRO DE ARTE REINA SOFIA www.museoreinasofia.es MADRID 2012. 05. 23 – 09. 24.
<p>Mona Hatoum</p> <ul style="list-style-type: none"> FUDACIÓ JOAN MIRÓ http://fundaciomiro-bcn.org/ BARCELONA 2012. 06. 22 – 09. 24.
<p>David Hockney <i>A Bigger Picture</i></p> <ul style="list-style-type: none"> GUGGENHEIM MUSEUM BILBAO www.guggenheim-bilbao.es BILBAO 2012. 05. 15 – 09. 30.
<p>Svájc</p> <p>Raymond Pettibon <i>Whuytuyt</i></p> <ul style="list-style-type: none"> KUNSTMUSEUM LUZERN www.kunstmuseumluzern.ch LUZERN 2012. 03. 24 – 07. 22.
<p>STATUS – 24 Contemporary Documents <i>Rosângela Rennó</i> <i>Strange Fruits</i></p> <ul style="list-style-type: none"> FOTOMUSEUM WINTERTHUR www.fotomuseum.ch WINTERTHUR (ZÜRICH) 2012. 06. 09 – 08. 26.
<p>Pieter Hugo <i>This must be the place / Selected works 2002–2011</i></p> <ul style="list-style-type: none"> MUSÉE DE L'ELYSÉE www.elysee.ch LAUSANNE 2012. 06. 08 – 09. 02.
<p>Rosa Barba <i>Time as Perspective</i></p> <ul style="list-style-type: none"> KUNSTHAUS www.kunsthau.ch ZÜRICH 2012. 06. 06 – 09. 09.
<p>Jeff Koons</p> <ul style="list-style-type: none"> FONDATION BEYELER www.beyeler.com BASEL 2012. 05. 13 – 09. 13.

The New Contemporary
20–23 Sept 2012

VIEN NAFAIR

